

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ : ਇਹ ਲੇਖ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਉੱਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਈ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਇੱਕ ਸੁਲਝੇ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਗਿਆਨ ਹੈ। ਆਪ ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਅਤੇ ਫਲਸਫੇ ਦਾ ਪਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਇਸ ਪਿੰਡ ਭਾਈ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਡੇਰੇ (ਫਾਰਮ ਹਾਊਸ) ਤੇ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਦੇ ਵੀਚਾਰ ਸੁਣੀਏ।

“ਭਾਈ ਸਾਹਬ, ਅਸੀਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਚੋਹਰਾ: ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ ਖ਼ਾਲਸਾ ਆਕੀ ਰਹੇ ਨ ਕੋਇ, ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਇਸਤੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਾਂਗ ਇਹ ਸੁਆਲ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖ਼ਾਲਸੇ ਨੇ ਰਾਜ ਕਦੋਂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ? ਮੇਰਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਲੋਕ ਰਾਜ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ, ਕਿ ਇਹ ਰਾਜ ਕਿੱਥੇ ਮਲਿਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀਨਾ ਕੁ ਵੱਡਾ ਹੋਵੇਗਾ? ਕਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਵੀਚਾਰ ਦੱਸੋ ਆਪ ਦੀ ਬਹੁਤ ਮਹਿਰਬਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ।” ਭਾਈ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣਾ ਤੋਖਲਾ ਦੱਸਿਆ।

“ਭਾਈ ਸਾਹਬ ਆਪਦਾ ਸੁਆਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹਾਂ ਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਨਸਿਰਾ ਹੈ ਕੀ ਇਸ ਸੁਆਲ ਦਾ ਉੱਤਰ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵੀਰ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਣਗੇ।” ਭਾਈ ਦਲੀਪ ਸੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਸੁਆਲ ਪਸੰਦ ਆਇਆ।

“ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਗਾ ਕਿ ਇਹ ਦੋਹਰਾ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਹਰਾ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਦਾ ਲੇਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਸਿ ਮੰਤਵ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਲੇਖਿਆ ਸੀ, ਇਸਨੂੰ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਆਪ ਵੀ ਨਾ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣ। ਜਵੇਂ ਅਸੀਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਵੀਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ, ਗੁਰਮਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਤਾਂ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਰਾਜ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਪਰ ਵਰੋਧੀ ਹਨ। ਉਂਵ ਰਾਜ ਬਾਰੇ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸ਼ਬਦ ਆਏ ਹਨ। ਆਉ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਪਾਵਨ ਸ਼ਬਦ ਸਰਵਣ ਕਰੀਏ। ਜਵੇਂ ਆਪ ਵੇਖੋਗੇ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਤਮਿਕ (ਆਪਣੇ ਮਨ ਤੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣਾ) ਰਾਜ ਨੂੰ ਹੀ ਮਹਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

□□□□□□□□ (□□ □□ □□□□) □□□

॥ ॐ ਨਮੋ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ॥ ॥੩ (590)॥ ਭਗਤ ਜਨਾ ਕੰਉ ਆਪਿ ਤੁਠਾ ਮੇਰਾ ਪਿਆਰਾ ਆਪੇ ਲਾਇਅਨੁ ਜਨ ਲਾਇ ॥ ॥੧॥੧॥੧॥੧॥ ॥੧॥ ॥੧॥ ॥੧॥ ॥੧॥੧॥੧॥
 ॥੧॥੧॥੧॥੧॥ ਸਰਿ ਛਤੁ ਸਚਾ ਹਰਿ
 ਬਣਾਇ ॥੧॥ ---- ਰਾਜੇ ਓਇ ਨ ਆਖੀਅਹਾ ਭੜਿ ਮਰਹਾ ਫਰਿ ਜਨੀ ਪਾਹੀ ॥

□ □□□ □□ □□□ □:3, □□□□ (1088) ਤਖਤ ਰਾਜਾ ਸੋ ਬਹੈ ਜਿ ਤਖਤੈ ਲਾਇਕ ਹੋਈ ਜਨੀ ਸਚ ਪਛਾਣਿਆ □□□ □□□□ □□□

□ □□□ □ :3 (647) ਹਸਤੀ ਸਾਗਿ ਜਾਇ ਅੰਕਸ ਹੈ ਅਹਰਨਾ ਜਾਇ ਸਾਗਿ ਦੇਇ□ ਮਨ ਤਨ ਆਗੈ ਰਾਖੈ ਕੈ ਉਭੀ ਸੇਵ ਕਰੇਇ□ ਇਹ ਗਰਮਖੀ

□ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਤਾ ਜੀ: (70)----- ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਤਾ ਜੀ (70) ਰਸ ਭੋਗਣ ਬਸਿਥਾਰ ਬਾਗ ਸੁਹਾਵੇ ਸੋਹਣੇ ਚਲੈ ਹੁਕਮੁ
ਅਫਾਰ ਰੰਗ ਤਮਾਸੇ ਬਹੁ ਬਾਧੀ ਚਾਇ ਲਗਾ ਰਹਿਆ ਚਤਿ ਨ ਆਇਓ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਤਾ ਸਰਪ ਕੀ ਜੂਨੀ ਗਇਆ

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ : ਪੰਛਿਲੇ ਜਨਮਾਂ ਵਾਂਗ ਕੀਤੇ ਸੁਭ ਕਰਮਾਂ ਸਦਕਾ ਰਾਜੇ ਇਸ ਧਰਤੀ ਤੇ ਰਾਜ ਦਾ ਸੁਖ ਮਾਣਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਹੋ ਨਾਨਕ! ਇਹਨਾਂ ਸੁਖਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਿਸ ਦੀ ਬੰਧੀ ਭਰਸ਼ਿਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਦਖ ਭੋਗਦੇ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਤਾ ਜੀ (525) ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਜੋ ਭੀਖ ਮੰਗਾਵਹੀ ਤ ਕਿਆ ਘਟੀ ਜਾਈ 1 ਤੁ ਹਰੀ ਭਜੁ ਮਨ ਮੇਰੇ ਪਦ ਨਰਿਬਾਨੁ ਬਹਰੀ ਨ ਹੋਇ ਤੇਰਾ ਆਵਨ ਜਾਨੁ

ਜਵਿੰ ਤੁਸਾ ਸਰਵਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਝ ਲਿਆ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਚ ਦੁਨਿਆਵੀ ਰਾਜ ਦੀ ਕੋਈ ਮਹਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਰਾਜ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਤੇ ਸਾਰੇ ਮਹਾ ਪੁਰਖ ਵਾਹਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਹੀ ਸਰੋਸਟ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦੀ ਹੀ ਜਾਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸੋ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਉਂ ਅਜਹੀ ਭਵੀ ਖ ਬਾਣੀ ਕਰਨ ਗੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪ ਨਹੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਜੋ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਦੇ ਵਰਿਧ ਹੋਵੇ? ਉਥੇ ਵ ਵੀ ਗੁਰੂ ਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਚਾਰ ਵ ਡੀਆ ਲੜਾਈਆ ਜੀ ਤੀਆ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆ ਲੜਾਈਆ ਜੀ ਤੀਆ ਪਰ ਚੇਵਾ ਹੀ ਸੂਰਮੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਕਸਿੰਦੀ ਇੰ ਕ ਇੰ ਧਰਤੀ ਤੇ ਵੀ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀ ਸੀ ਕੀਤਾ ਜੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਰਾਜ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਮਹਾਨਤਾ ਹੋਵੇ ਤਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਉ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਨਾ ਕਰਦੇ? ਉਹਨਾ ਤੋ ਵ ਡਾ ਖਾਲਸਾ ਹੋਰ ਕੌਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਉਹਨਾ ਤੋ ਬਾਅਦ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਕੋਈ ਪੰਜ-ਛੇ ਸਾਲ ਰਾਜ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਝਟ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਪਛਿ ਦਰਜਨਾ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇ ਹੋਏ ਜਹਿਨਾ ਵੀ ਚੋ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰਾਜ ਸਭ ਤੋ ਵਧੀਆ ਗਣਿਆ ਜਾਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਵੀ 48-49 ਸਾਲ ਤ ਕ ਹੀ ਚ ਲ ਸਕਿਆ ਉਸ ਸਮੇ ਵੀ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇ ਆਪਸ ਵ ਚ ਹੀ ਲੜਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇੰ ਕ ਸਮ ਚਾ ਖਾਲਸਾਈ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ

3 / 6

ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਹਾ ਦੁਨਿਆਵੀ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਾਮ ਕੋਈ ਆਕੀ ਜਾਂ ਵਰਿਧੀ ਖਿਆਲਾਂ ਵਾਲਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਲੱਖਾਂ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਅਜਹੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਇੱਕ ਵੀ ਉਦਾਹਰਣ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਰਿਧੀ ਖਿਆਲਾਂ ਵਾਲਾ ਨਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਦੂਸਰੀ ਪੰਕਤੀ ਦਾ ਭਾਵ ਤਾਂ ਬਲਿਕ੍ਰਮ ਹੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ। ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਜੋਕਰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਖਾਲਸਾ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਕੌਣ ਹਨ? ਫਿਰ ਇਸ ਪੰਕਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਵਲ ਉਹੀ ਬਚਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਲੈਣਗੇ। ਕੀ ਬਾਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ? ਉਹ ਵੀ ਜੇ ਇਸ ਦੋਹਰੇ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਾਲੇ ਸੁਆਗਤੀ ਕਥਨ “ਸ਼ਾਂਤੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸ਼ਾਂਤੀ”

00 000000 00 00 00000000 00 00 0000 00 0000 0000 00000? 00 00 000000 000000 0000 00 0000
 00000000 000 000 00000 00 00000 0000 00 0000

“ਇਸ ਸਬੰਧ ਵੀ ਚ ਇਕ ਕ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਤਿਤਾ ਨੀ ਨੇ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦਾ ਵਰ ਜਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਕਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ ਹੈ? ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਇਆ ਤੈਨੂੰ ਸੌ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਹੋਰ ਕੀਨਾ ਕੁ ਸਮਾ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਨਾਲੇ ਖਾਲਸਾ ਕੀਨੇ ਕੁ ਵੱਡਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਉਹ ਵੀ ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਹ ਹਾਲ ਹੋ ਰਹਿਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਿੱਖ ਵੀਰ ਧੜਾ ਧੜ ਪਤਤਿ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾਈ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਕੀਸ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਸੋ ਇਸ ਦੋਹਰੇ ਨੂੰ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਵਲੋਂ ਉਚਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਕਹਣਿ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਮਹਾਨ ਸਤਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਭਾਰੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।” ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਹਿਰੇ ਤੇ ਦੁੱਖ ਦੀ ਰੇਖਾਵਾਂ ਝਲਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

□ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

“ਭਾਈ ਸਾਹਬਿ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਕਉਿ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਜ਼ਰੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ॥ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਉਣ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਆਗੂ ਤਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਹਾਂ ਲਵੇ ਕੀ ਰਾਜ ਕਸਿ ਨਾ ਕਸਿ ਨੇ ਤਾਂ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੈ॥ ਜੇ ਮੌਕਾ ਮਲਿ ਤਾਂ ਖਾਲਸਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਰਾਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ॥ ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਇਹ ਕਹਾਂ ਰਹਿਾ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਬਿ ਵਲੋਂ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਕਸਿ ਵੀ ਰਾਜ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ॥੦੦੦ ੦੦੦ ੦੦ ੦੦੦੦ ੦੦੦੦੦, ੦੦੦, ੦੦੦੦੦੦-੦੦੦੦ ੦੦੦ ੦੦੦ ੦੦੦੦ ੦੦ ੦੦੦੦ ੦੦੦ ੦੦ ੦੦੦੦੦ ੦੦੦ ੦੦੦

ਅਜਹਿ ਰਾਜ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤਕ ਚਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਹਿ ਰਾਜਿਆ ਦਾ ਸਤਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਜੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਛੋਟੇ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ ਪਰ ਇਹ ਕ ਬਹੁਤ ਉਤਮ ਰਾਜਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਤਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਕ ਸੁਚਾ ਰਾਜਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੀ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ਼ਵਿ ਨਾਭ ਜੀ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਉਚੇਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਲੰਕਾ ਗਏ ਸਨ। ਪਰ ਇਹ ਰਾਜ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਰਾਸਤ ਵੀ ਚ ਮਲਿੰ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ।

ਆਉ ਹੁਣ ਇਹ ਵੀਚਾਰ ਕਰੀਏ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਤੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਰਾਜ ਕਉ ਪ੍ਰਸਪਰ ਵਰਿਧੀ ਹਨ। ਜਵੇਂ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਵੀਚਾਰ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹਾਂ, ਖਾਲਸਾ ਉਸ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਲਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਾਸਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਾਰਕ ਸੁਖ ਦੀ ਕੋਈ ਮਹਾਨਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਸਦੀਵ ਅੰਤਰ ਆਤਮੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜਿਆ ਰਹੀਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਵੇਂ ਅਸੀਂ ਹੁਣੇ ਹੀ ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਵਨ ਸ਼ਬਦ ਸਰਵਣ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਵਾਹਗੁਰੂ ਦਾ ਮਲਿਾਪ ਹੀ ਸਾਰੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉਤਮ ਹੈ। ਦੁਨਿਆਵੀ ਰਾਜ ਦੇ ਸੁਖ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਫਰਿ ਮਾਇਆ ਵੀ ਚ ਫਸਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਸੋ ਜਿਸ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖ ਨੇ ਸਖਤ ਘਾਲਣਾ ਘਾਲ ਕੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਪਦਵੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਦੋਬਾਰਾ ਕਉਂ ਮਾਇਆ ਵੀ ਚ ਫਸੇਗਾ? ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਬਹੁਤ ਮਹਾਨ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਅਤੇ 230 ਸਾਲ ਦੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਖਤ ਘਾਲਣਾ ਘਾਲ ਕੇ ਖਾਲਸਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਸੋ ਆਪ ਜੀ ਆਪਣੇ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਉਚੀ ਪਦਵੀ ਤੋਂ ਮਾਇਆ ਵੀ ਚ ਧਕਾ ਕਉਂ ਦੇਣਗੇ? ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਸੁਆਲੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਆਖਿਆ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਮੀਜ਼ ਦੇ ਕਫ ਵੀ ਮੋੜ ਕੇ ਉਤਾਰ ਚੁਕੇ।

“ਕਿਸੇ ਵੀਰ ਜਾਂ ਭੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੁਆਲ ਹੋਵੇ?” ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਾਂ ਠੀ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਚ ਪੁਛ ਛਿਆ।

“ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ, ਜੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਰਾਜ ਦੀ ਕੋਈ ਮਹਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਦਸਮ ਪਤਿ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਬਚਨ ਕਉਂ ਆਖੇ ਹਨ:

ਸੁਖਵੀਰ ਸੰਘਿ ਬੋਝੀ ਉਲਝਣ ਵੀ ਚ ਸੀ।

“ਮੇਰੇ ਛੋਟੇ ਵੀਰ ਜੀ, ਇਹ ਦੋਹਰਾ ਵੀ ਦਸਮ ਪਤਿ ਜੀ ਦਾ ਉਚਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤੀ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਹੋਵੇ ਵੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਹਿੜਾ ਲੋਕ ਆਮ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਨਿਯ ਧਰਮ ਚਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਕੋਲ ਕਹਿੜਾ ਰਾਜ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਇੰਨਾ ਉਚਾ ਅਤੇ ਸੁਚਾ ਧਰਮ ਚਲਾਇਆ? ਕੋਈ ਰਾਜਾ ਜੇ ਪਰਜਾ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰ ਕੇ ਕਹਣ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਦਾ ਫੈਲਾਅ ਕਰ ਵੀ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਧਰਮ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੀ ਨੀਂਹ ਹੀ ਜ਼ੁਲਮ ਅਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਇਸੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹੀ ਤਾਂ ਸਤਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇੰਨੀ ਮਹਾਨ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੋਹਰੇ ਦਾ ਅਸਲ ਭਾਵ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਰਾਜ ਅਤੇ ਬਨਿਯ ਦੇ ਵਚਿਕਾਰ ਕੌਮਾਂ “,” ਲਾਉ ਅਤੇ ਫਰਿ ਪੜ੍ਹੋ। ਅਰਥ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਜਹਿੜੇ ਰਾਜ ਵੀ ਚ ਧਰਮ (ਭਾਵ ਇਨਸਾਫ਼, ਨਰਿਪਤਾ ਅਤੇ ਪਰਜਾ ਦੇ ਕਸ਼ਟ ਨਵਰਿਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ) ਨਹੀਂ ਉਸ ਰਾਜ ਵੀ ਚ ਹਨੇਰਗਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਚਲ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਰਾਜ ਵੀ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਚਲ ਸਕਿਆ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵੀ ਚ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਅਨਭਾਉ ਦੇ ਰਾਜੇ ਚਾਰਲਜ਼ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਵੀ ਚ ਰਾਜੇ ਲੂਈ ਸੋਲ੍ਹਵੇਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੀ ਚ ਇਸ ਦੋਹਰੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਈਏ ਤਾਂ ਜੁ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕ ਮਜ਼ਾਕ ਬਣ ਕੇ ਹੀ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਈਏ। ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ, ਪਰ ਇਹ ਦੋਹਰਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਅਸੀਂ ਬਨਿਯ ਕਿਸੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਲਾਭ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਵੀ ਮੁੱਲ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਬੰਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।” ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸੁਹਣਾ ਦਾੜ੍ਹਾ ਸੁਆਰਦਿਆਂ ਆਪਣਾ ਵਖਿਆਨ ਮੁਕਾਇਆ।

“ਕਸਿ ਵੀਰ ਜਾ ਭੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਜੇ ਵੀ ਕੋਈ ਸੁਆਲ ਹੋਵੇ?” ਭਾਈ ਸਾਹਬ ਨੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਘੁੱਟ ਭਰਿਆ।

“ਨਹੀਂ ਜੀ ਆਪ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਚੋਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਧੀ ਨਾਲ ਇਸ ਸਲੋਕ ਦੇ ਅਸਲੀ ਅਰਥ ਸਮਝਾਏ ਹਨ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਹੁਣ ਤਕ ਹੋਰ ਹੀ ਅਰਥ ਕਢ ਰਹੇ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਭੁਲੇਖੇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ।” ਸੰਗਤ ਵੀ ਚੋਂ ਕੁਝ ਅਜਹੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਆਈਆਂ।

ਭਾਈ ਸਾਹਬ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਾਈਕ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਹਟ ਗਏ।

ਭਾਈ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸੰਘ ਨੇ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗਿਆਨ-ਭਰਪੂਰ ਵੱਖਿਆਨ ਲਈ ਭਾਈ ਦਲੀਪ ਸੰਘ ਦਾ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਡੂੰਘਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

“ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਹਿਲ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ” ਦੇ ਬੁਲੰਦ ਨਾਅਰਿਆਂ ਨਾਲ ਆਸਮਾਨ ਗੂੰਜ ਉਠਿਆ ਅਤੇ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਰੋਜ਼ ਵਾਂਗ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਸੀ ਜੋ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਛਕਿਆ।